

Mannen spelen, vrouwen winnen

F. B. Hotz

Mannen spelen, vrouwen winnen

Een keuze uit de verhalen

Gekozen en ingeleid door Aleid Truijens

GROTE *letter*

Uitgeverij De Arbeiderspers

Amsterdam · Antwerpen

Copyright © 2011 erven F. B. Hotz

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van BV Uitgeverij De Arbeiderspers, Herengracht 370-372, 1016 CH Amsterdam. *No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from BV Uitgeverij De Arbeiderspers, Herengracht 370-372, 1016 CH Amsterdam.*

Oorspronkelijke omslag: Steven van der Gaauw
Omslagontwerp grote letter editie: Kelvin Covalo

ISBN 978 90 295 7578 2 / NUR 301

www.arbeiderspers.nl

Inhoud

Inleiding	7
Vrouwen winnen	17
In naam der wetenschap	41
De gladiator	72
Een verschil van touché	112
Tekens	133
Het jubileum	178
Voorjaar	215
Een dubbel incident	236
De opdracht	248
De verplaatsing	268
Werkweek	315
De tuin der weeën	337
Liefde	348
De leerkracht	358
De ontbijtzaal	384
Het oponthoud	406
De voordracht	433
Toonkunst	447
Eb en vloed	461
Lola, of een onbetaalde rekening	471
Muziek	484
Theodicee	493
De vertegenwoordigers	498

Inleiding

In 'De verplaatsing', het laatste verhaal in de bundel *Ernst-vuurwerk* (1978) van F. B. Hotz, is de hoofdpersoon een jongetje van een jaar of negen, dat graag urenlang naar buiten kijkt. Hij kijkt naar de weg waaraan hij woont, de Rijnsburgerweg, een drukke doorgangsweg van Oegstgeest naar Leiden, met een tramrails in het midden.

Het kijken verveelt nooit. Er is de hele dag wat te zien. Vrachtwagens denderen voorbij, bruinverbrande fietsers komen terug van het strand, de bakker met zijn openklappende bakfiets vol geurig brood houdt er halt, het paard van de groenteman sjokt voorbij met zijn zware kar, de melkboer in zijn open bestelwagen vol flessen, en hé, daar nadert de ijscoman uit de verte, met verleidelijk getinkel. Het is niet zomaar een weg voor de jongen, het is de mooiste aller wegen, de Weg. Alle dingen waarvan hij houdt, ziet hij op zijn lievelingsweg: de nieuwste modellen auto's, de machtig mooie stoomtrams, brandweerwagens en ambulances die zich gilend spoeden naar de stad, angstaanjagend en spannend tegelijk.

Soms ziet hij een ongeluk gebeuren op de Weg. Dat speelt hij dan na, met zijn bliken auto's en de poppenhuispoppen van zijn zus. Liggend op de grond, met één oog dichtgeknepen, enceneert hij het ongeluk. Dichter kan hij de huiveringwekkende werkelijkheid niet benaderen. Samengebalde werkelijkheid, de essentie van alle ongelukken die hij zag.

De jongen heeft nog een manier gevonden om het leven op

zijn weg te fixeren. Hij houdt ervan naar buiten te kijken via de weerspiegeling in een glazen vaas. Hotz beschrijft dat in ‘De verplaatsing’ zo:

Op ons dressoir stond een grote vaas van groen glas. Ze bestond uit een aantal bolle ringen, naar boven toenemend in grootte. Op iedere ring spiegelde zich, op het kleinst van de ronding, de Weg in een mysterieus verkleind en gerekt perspectief. Op iedere ring wat groter. Zesmaal naderde in die vaas de stoomtram in toenemend miniatuur: je kon nog kiezen. Meestal koos ik hem op de onderste, de kleinste en donkerste. Daar was de stilte compleet; het witte stoomwolkje op het groen kon zich daar het verst uitzetten. Althans de Weg bleef zo binnen handbereik.

‘Althans’ de Weg bleef binnen handbereik. Want veel in zijn leven dreigt de jongen te ontglippen. Zijn ouders maken ruzie, zijn vader komt steeds later thuis van zijn werk, zijn moeder loopt met rood behuilde ogen rond. Twee onheilspellende woorden klinken steeds vaker in huis: ‘chtscheiding’ en ‘verhuizing’. Beide blijken onafwendbaar, maar in etappes. Eerst verhuist het gezin naar een fris nieuwbouwwijkje in Haarlem, om het huwelijk nog één kans te geven. Als die poging mislukt, gaan de ouders alsnog uit elkaar.

Maar dat laatste weet de jongen die op de glazen vaas zijn Weg fixeert allemaal nog niet. Wel voelt hij de dreiging. Zijn vaders koffergrammofoon, waaruit op zondagochtenden de blij makende klanken van het orkest van Paul Whiteman opklonken, staat al ingepakt. Zijn vaders A-Ford die de jongen zo bewondert, staat alvast in Haarlem, dicht bij de zaak en de